

NIA NEA *

*Nea is het Griekse woord voor nieuws

28 JULI 2015

IN DIT NUMMER

NIA ANNUAL-VERSLAG	1
INHUIZING BELGEN	2
BIBLIOTHEEKNIEUWS	2
CURSUS NIEUWGRIEKS OP HET NIA	2
LEZINGENREEKS DIALOGOS	3
OPENING TENTOONSTELLING 'LIFE AMONG RUINS'	3
HOLLAND IN HELLAS	4
LEZINGENREEKS GREEK ICONOGRAPHIES	4
CURSUSSEN ATHENS AND ROME & GRIEKSE EPIGRAFIE	5
VELDWERKPROJECTEN	5
@HENE	6

NIA-ANNUAL MET LEZING VAN MARK JANSE

Op 8 mei vond de jaarlijkse openbare bijeenkomst van het Nederlands Instituut Athene plaats. De directeur, Winfred van de Put gaf voor de Griekse collega's, de collega-directeuren en de andere belangstellenden een overzicht van de activiteiten van het Instituut in de voorafgaande periode. Daarbij ligt de nadruk op het archeologisch onderzoek dat onder auspiciën van het Instituut verricht wordt. Omdat dit zogeheten Annual Event door omstandigheden de voorgaande 2 jaar niet had plaatsgevonden, besprak de directeur de Nederlandse veldwerk-activiteiten van de periode 2012-2014.

Na dit jaarverslag was het de beurt aan Prof. Mark Janse van de Universiteit Gent. In zijn enthousiaste relaas nam hij de aanwezigen mee in zijn zoektocht naar het Cappadocisch Grieks. Deze vorm van Grieks werd gesproken in de Griekse dorpen in Cappadocië, in het binnenland van Turkije. Na de gedwongen bevolkingsuitwisseling tussen Turkije en Griekenland (1923) kwamen de mensen uit deze streek in Griekenland terecht, waar niemand hun taal, die veel Turkse elementen bevatte, goed begreep. Jarenlang werd verondersteld dat het Cappadocisch Grieks was uitgestorven. Mark Janse ontdekte echter enkele jaren geleden bij toeval dat het Cappadocisch Grieks had weten te overleven in een aantal dorpen in Griekenland waar uit Cappadocië afkomstige Grieken zich na de bevolkingsuitwisseling vestigden.

In de documentaire 'Laatste Woorden' (2014) die aansluitend op de lezing volgde, wordt onderzoeker Janse op de voet gevolgd in zijn speurtocht naar de laatste sprekers van het Cappadocisch Grieks, die inmiddels proberen om hun taal nieuw leven in te blazen. Vanwege de verwachte belangstelling vond het formele deel van de openbare bijeenkomst plaats bij het Deens Instituut in Athene. De avond werd afgesloten met een gezellige borrel op het NIA.

AGENDA

ZOMERSLUITING NIA
27/7-31/8

CURSUS
'ATHENS AND ROME'
2/11-9/11

JAARLIJKSE (VV)NIADAG
(MEER INFORMATIE IN DE
VOLGENDE NIA-NEA)
13/11

CURSUS
'GRIEKSE EPIGRAFIE
OP LOCATIE'
7/1-16/1

NIEUWE BEWONERS: DE BELGISCHE SCHOOL TE ATHENE

Sinds maandag 29 juni geeft het fraaie Neo-klassieke pand aan de Makristraat 11 niet alleen onderdak aan het Nederlands Instituut in Athene, maar ook aan onze collega's van de Belgische Archeologisch School (EBSA). De EBSA bestaat sinds 2003, maar al sinds 1985 is de 'Belgische missie' erkend als buitenlandse school en de opgravingen in Thorikos (nabij Athene) hebben onlangs hun 50e verjaardag gevierd. De Belgische school verricht ook opgravingen op Kreta (Sissi en Itanos). De directeur is Professor Jan Driessen van de (Franstalige) Universit  Louvain-la-Neuve.

Hoewel beide archeologische scholen vanzelfsprekend aparte entiteiten zullen blijven, opent de gezamenlijke huisvesting de deur naar een nog nauwere samenwerking met onze Belgische collega's. Zo zullen de goede banden, die onder meer al tot uiting kwamen in de gezamenlijke EBSA-NIA lezingencyclus "Greek Iconographies", hopelijk nog verder versterkt worden.

Het NIA verwelkomt de algemeen secretaris van de EBSA, dr Panagiotis Iossif, op zijn nieuwe kantoor en verheugt zich op een lange en goede samenwerking!

BIBLIOTHEEKNIEUWS

Sinds afgelopen mei is de staf van het NIA versterkt met een bibliothecaresse. Maria Kourevesi, die in het verleden ook al voor het Instituut heeft gewerkt, is inmiddels hard aan het werk om het boekenbestand van het Instituut bij te werken door de elektronische ABEKT-catalogus te updaten. Deze catalogus is verbonden met andere collecties in het zogenaamde ARGO-project. De gezamenlijke catalogus is online toegankelijk via de website <http://argo.ekt.gr/Argo/ArgoENU.html> en binnenkort dus weer helemaal actueel!

CURSUS NIEUWGRIEKS VOOR BEGINNERS, EN VERDER?

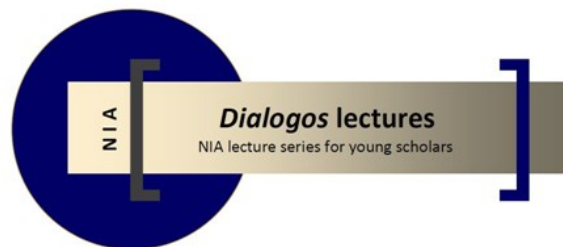

Als je als oudheidkundige voor je onderzoek in Griekenland moet zijn, is het altijd handig om je ook een beetje in het Nieuwgrieks te kunnen redden. Niet alleen vergemakkelijkt het je contacten met Griekse collega's en instanties, het biedt je ook de gelegenheid om een veel beter beeld te krijgen van het dagelijks leven waarin je je werkzaamheden verricht. Met deze gedachte in het achterhoofd organiseerde het NIA voor het eerst een taalcursus Nieuwgrieks voor beginners die zich speciaal richtte op studenten en onderzoekers die zich bezig houden met de Griekse oudheid (overigens zijn studenten uit andere disciplines uiteraard ook van harte welkom). Aan de cursus, die werd georganiseerd in samen-

werking met Het Taalhuis in Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam, namen elf studenten van vijf Nederlandse universiteiten deel. Afgezien van het intensieve taalverwervingsprogramma, was er tijdens de cursus ook aandacht voor de moderne Griekse muziek, film... en keuken, wat onder meer resulteerde in twee volle ovenschalen gevulde paprika's en tomaten (γερμιστά) en een lekkere portie tzatziki. De cursus verliep zo succesvol dat er na de zomer mogelijk een cursus Nieuwgrieks voor gevorderden zal plaatsvinden, die aansluit op het eindniveau van de beginnerscursus.

DIALOGOS-LEZINGEN

De Dialogos-lezingenreeks wil kortgeleden gepromoveerde of binnenkort te promoveren wetenschappers een podium bieden. Op 29 mei sprak dr. Christiaan Caspers (docent Klassieke talen op het Murmellius Gymnasium in Alkmaar). Het belang van schoeisel in het klassieke Griekenland als indicator voor de ethnische, sociale en economische status van de drager in met name de Hellenistische literatuur stond centraal in zijn levendige lezing "Pantāi krēpides (Boots everywhere): shoe-talk from Homer to Herodas".

Op 24 juni sloot Konstantinos Deligiorgis (PhD, Universiteit van Athene) de Dialogos-reeks voor dit academisch jaar af met de lezing "The herodotean "amazonic" Artemisia" over de rol in de Historiën van Herodotus van een vrouwelijke bondgenoot van de Perzische koning, Artemisia van Halicarnassus, haar optreden tijdens de oorlog tegen de Grieken en de verschillende facetten van haar karakter.

LIFE AMONG RUINS OPENING 24-4

Op 24 april werd de fototentoonstelling "Life Among Ruins" geopend op het Nederlands Instituut Athene. De tentoonstelling is samengesteld door dr. Joanita Vroom, (Universiteit Leiden) en vond plaats in het kader van de tweedaagse internationale conferentie "The topography of Ottoman Athens" aan de Gennadeios bibliotheek van de Amerikaanse Archeologische School in Athene. De tentoonstelling bestond uit ruim twintig reproducties van oude foto's van de opgravingen op de Antieke Agora van Athene, waar de Amerikanen al sinds de jaren '30 actief zijn. De foto's laten zien hoe de meest opvallende overblijfselen ooit een integraal onderdeel vormden

van het dagelijks stadsleven, maar ook hoe het opgravingsproject geleidelijk zijn eigen identiteit en betekenis kreeg. De tentoonstelling vertelt het boeiende verhaal van deze opgraving en de wijze waarop de diverse historische perioden daarin tot uitdrukking komen.

De tentoonstelling werd geopend door de Nederlandse Ambassadeur in Griekenland, Z.E. Jan Versteeg. Omdat de heer Versteeg deze zomer Athene zal verlaten om als Grootmeester leiding te gaan geven aan de hofhouding van Z.K.H. Willem-Alexander, maakte de directeur van het NIA vanzelfsprekend van de gelegenheid gebruik om hem te bedanken voor de uitstekende samenwerking tussen de ambassade en het NIA tijdens zijn ambtstermijn. Een honderdtal belangstellenden heeft de tentoonstelling "Life among Ruins" bezocht.

HOLLAND IN HELLAS

Nederlandse archeologen zijn al actief in Griekenland sinds 1825, toen Rottiers acht dagen op Melos groef om kunstschatten te verwerven voor het Rijksmuseum van Oudheden. Een eeuw later nam Volgraff, professor te Groningen en Utrecht, deel aan de belangrijke opgraving in Argos. Omdat er nog geen Nederlands instituut was, deed hij dit bij de Franse school. Later, in de jaren zestig, was Kees Bakhuizen de grote pionier met zijn studie naar Goritsa (Thessalië). De surveyschool die hij daarbij oprichtte was de eerste aanzet voor wat uiteindelijk het Nederlands Instituut zou worden. Deze en vele daaropvolgende Nederlandse activiteiten zijn in kaart gebracht in het boekje 'Graven in het verleden' (2005).

Er is echter veel meer te onderzoeken over de onderzoeksvragen, beweegredenen, resultaten en de maatschappelijke en wetenschappelijke inbedding van de Nederlandse archeologie in Griekenland. Laurien de Gelder (UvA) heeft hiervoor bij het Allard Pierson Museum te Amsterdam het project 'Holland in Hellas' opgezet, waarin het NIA participeert. Zij interviewt zoveel mogelijk opgravingsleiders en andere betrokkenen (in de foto interviewt zij Mieke Prent in Geraki), zij duikt in archieven en bezoekt sites om een volledig beeld te krijgen van de activiteiten van Nederlandse archeologen. Zij brengt ook de veldwerkdokumentatie in kaart, een onderdeel dat voor het NIA van groot belang is. Het NIA heeft nog maar een klein deel van deze documentatie onder dak en het is de bedoeling dat alles, fysiek of in digitale vorm, te raadplegen zal worden in ons Documentatiecentrum Nederlands Veldwerk in Griekenland.

GREEK ICONOGRAPHIES

In het kader van de lezingencyclus Greek Iconographies, die georganiseerd werd in samenwerking met onze collega's van de Belgische Archeologische School, vonden de afgelopen maanden de twee laatste lezingen plaats. Op 20 mei sprak de directeur van de American School of Classical Studies at Athens, Prof. Jim Wright, voor een volle zaal over het onderwerp "Iconography and Agency in the Mycenaean Era". Hij liet zien hoe de motieven van de Myceense kunst aangepast werden om de ideologie van de elite te weerspiegelen in een lezing die rijk was aan theorie en voor interessante discussies zorgde.

Op 11 juni werd de Greek Iconographies cyclus van dit academisch jaar afgesloten door dr. Anne Chapin van het Brevard College (North-Carolina, V.S.). Onder de titel "Into the Labyrinth: Research Methods and the Study of Minoan Iconography" gaf zij op bijzonder interactieve manier een beeld van de ontwikkeling van het onderzoek van Minoïsche iconografie. De theoretische onderbouwing blijkt bijkans te ontbreken en de onzekerheden zijn groot.

Gezien de belangstelling voor de lezingencyclus "Greek Iconographies" is de kans groot dat deze succesvolle reeks na de zomer zal worden voortgezet. Daarbij is het streven om dit opnieuw in samenwerking met de Belgische Archeologische School te doen. Via onze [website](#) en het volgende nummer van NIA-NEA zullen we u vanzelfsprekend op de hoogte houden over de ontwikkelingen hieromtrent.

ATHENS AND ROME/GRIEKSE EPIGRAFIE OP LOCATIE

Van 2-9 november zal aan het NIA de nieuwe cursus 'Athens and Rome: Culture, Trauma and Memory in Roman Greece' plaatsvinden. Deze cursus voert de deelnemers terug naar de tijd waarin Rome zijn heerschappij over de Griekse wereld vestigde. Daarmee voegde het niet alleen een enorm nieuw territorium, aan zijn rijk toe, maar ook een lange en complexe geschiedenis. Tijdens de cursus zal worden ingegaan op de vraag hoe de verschillende visies op het Griekse verleden met elkaar verweven werden om gebruikt te worden voor de verankering van politieke en culturele innovaties. De cursus wordt georganiseerd in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen.

Begin volgend jaar (7-16 januari) staat wederom de cursus 'Griekse epigrafie op locatie' op het programma. Deze intensieve cursus wordt georganiseerd in samenwerking met Onderzoeksschool Oikos en het Masterlanguage programma. Beide cursussen zijn in eerste instantie bedoeld voor Masterstudenten en promovendi Klassieke Talen, Archeologie, Oude Geschiedenis en Religieuze Studies maar staan ook open voor andere belangstellenden.

Meer informatie over deze cursussen is te vinden op onze [website](#), waar belangstellenden ook het aanmeldingsformulier kunnen vinden. (N.B. Deadline voor aanmelding: 21 augustus 2015).

VELDWERKPROJECTEN

Ook deze zomer wordt er weer hard gewerkt in het kader van de diverse archeologische projecten die plaatsvinden onder auspiciën van het Nederlands Instituut in Athene. NIA-directeur Winfred van de Put bracht dit jaar al bezoeken aan de veldwerkprojecten in Geraki en Halos. Beide projecten draaien vooral om de bestudering van eerder opgegraven/opgeraapt materiaal. In Geraki werpt nu ook promovenda Ayla Krijnen (VU) een analytische blik op het aardewerk uit de vroege bronstijd (5000 jaar oud). Ook namen twee VU-studenten deel aan de studie (op de foto ziet u Rosa Feenstra).

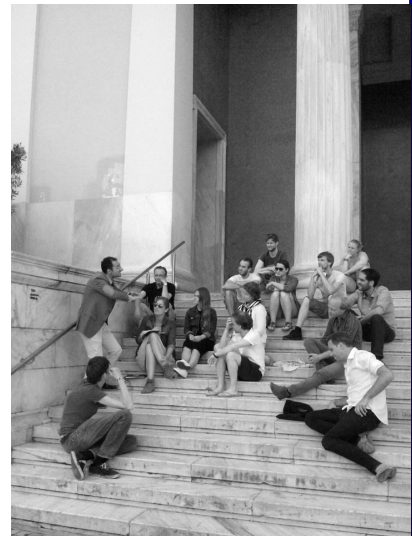
In Halos wordt het aardewerk van de test-opgravingen op de Magoula Plataniotiki onderzocht. Dit bescheiden heuveltje, onder de rook van een fabriek, was waarschijnlijk de plek van de klassieke stad Halos. Om dat uit te vinden hebben archeologen van de Universiteit Groningen en van de Universiteit van Amsterdam, in samenwerking met Griekse collega's, de afgelopen twee jaar enkele proefputten gegraven. Er kwamen interessante muurresten en ingestorte daken te voorschijn, maar hoe het nu precies in elkaar zit, daar is bestudering van het vondstmateriaal voor nodig, dat dus dit jaar met een klein team gebeurt. Ook gaat het herbezoeken van 20 jaar geleden aangetroffen vindplaatsen (sites) in de wijde omgeving van Halos door.

Winfred van de Put is ook op bezoek gegaan bij een presentatie van Dr Gert Jan van Wijngaarden over zijn project op Zakynthos, voor de archeologen, bestuurders, oudheidkundige vereniging, en zelfs de bisschop van dit prachtige eiland. In vloeiend Grieks wist de voormalige directeur van het NIA het publiek te boeien met het toch wat abstracte resultaat van zijn survey, getuige de vele vragen en discussies die zijn lezing teweegbracht. Afgezien van Halos, Geraki en Zakynthos, werken er deze zomer ook Nederlandse teams in Boeotië en Karystos (Zuid-Euboea).

@ H E N E D O O R W I S S E D E J O N G E

Van 8 tot en met 22 juni volgde ik de cursus *Confronting the Classics* aan het Koninklijk Nederlands Instituut Rome (KNIR) en het Nederlands Instituut Athene (NIA). Met een groep van tien cursisten onderzochten we de omgang met de klassieke erfenis in Rome en Athene. Beide steden worden gezien als de bakermat van de westerse beschaving en ze zijn tegelijkertijd de regeringszetels van twee problematische landen in de Europese Unie. De steden hebben met elkaar gemeen dat ze een belangrijke rol spelen in het algemene narratief van de klassieke oudheid, maar hebben een totaal verschillende historische ontwikkeling doorgemaakt. Dat is vandaag de dag sterk terug te zien.

In Rome was ik al eens geweest, maar in Athene niet. Ik had geen idee wat ik van de stad moest verwachten. Tijdens het inleidende college in het NIA werd het verschil tussen Rome en Athene direct duidelijk. Athene is sinds de negentiende eeuw vanaf de tekentafel opgebouwd terwijl Rome in grote mate historisch (en organisch) is gevormd. Daarom was het cursusdeel aan het NIA ook anders. In Rome lag de focus sterk op de historische gelaagdheid van de stad. Het NIA gaf een sociaalgeografische invalshoek op Athene. De incorporatie van de antieke ruïnes in een moderne stad waar mensen leven, wonen en werken, en toerisme een grote rol speelt, is een belangrijke eigenschap van het stedelijk landschap van Athene. We leerden over de *Archeological Unification Sites Project* die alle antieke archeologische plaatsen met elkaar verbindt via voetgangerswegen omringd door bomen. Dit geeft het hart van Athene een romantische en rustieke uitstraling waar zowel de plaatselijke bevolking als toeristen graag vertoeven.

Vanwege de meerdere gastdocenten in Athene kreeg de cursus het interdisciplinaire karakter dat ik van tevoren had verwacht. Het is de eerste keer dat deze cursus is gegeven en de eerste keer dat het KNIR en het NIA samen een cursus organiseren. Ik moet zeggen dat de cursus erg geslaagd is.

Wisse de Jonge, MA-student Geschiedenis, Radboud Universiteit

COLOFON

Het Nederlands Instituut Athene is een interuniversitair wetenschappelijk instituut dat gefinancierd en bestuurd wordt door 6 Nederlandse universiteiten (Amsterdam, Groningen, Leiden, Nijmegen, Utrecht en de VU). Het organiseert, verzorgt en faciliteert onderwijs en onderzoeksprojecten in samenwerking met universiteiten en onderzoekscentra in Nederland en Griekenland. Het NIA is door de Griekse overheid erkend als "Archeologische School" en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor het archeologisch onderzoek dat vanuit de Nederlandse universiteiten in Griekenland wordt verricht.

NIA-NEA is de nieuwsbrief van het Nederlands Instituut Athene en verschijnt vier keer per jaar.

Opmaak en einderedactie: Annemarie Oosting; teksten in dit nummer: Willem Ledeboer, Winfred van de Put, Wisse de Jonge
Nederlands Instituut Athene, Makri 11, 117 42 Athene – Griekenland.

Tel: 00.30.210.9210760; e-mail: nia@nia.gr; www.nia.gr